

Poradnik seniora

część I

WSTĘP

Niniejsza publikacja powstała w ramach i **na podstawie działań realizowanych na rzecz osób w wieku 60+ w projekcie „Nasza Solidarność”**, w ramach Programu Rządowego na Rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020. Poruszana w poradniku tematyka, to zebrane i przeanalizowane problemy, z jakimi zgłaszali się do prawników seniorzy. Były one niezwykle zróżnicowane, jednak większość dotyczyła kwestii przekazania majątku najbliższym za życia i dziedziczenie po śmierci. Ponieważ budzi to nadal wiele wątpliwości, realizatorzy projektu, po konsultacji z prawnikami, świadczącymi usługi doradztwa prawnego w ramach projektu, podjęli decyzję o przygotowaniu publikacji w całości poświęconej tejże tematyce.

DAROWIZNA

Darowizna jest to umowa pomiędzy osobami fizycznymi (obdarowanym i darczyńcą) lub osobą fizyczną (darczyńcą) i osobą prawną (obdarowanym, np. fundacją, stowarzyszeniem, instytucją kościelną), na mocy której darczyńca przekazuje nieodpłatnie na rzecz obdarowanego część swego majątku (np. mieszkanie, dom, pieniądze, samochód, inne aktywa materialne).

WAŻNE

Umowa darowizny nieruchomości (np. dom, mieszkanie, działka, grunt rolny) musi zostać sporządzona przez notariusza w formie aktu notarialnego. Za dokonanie czynności notarialnej notariusz pobiera opłatę, liczoną według aktualnie obowiązującej taksy notarialnej, zależnej od wartości darowanej nieruchomości. Na dzień przygotowania niniejszej publikacji taksa notarialna wynosi:

Wartość przedmiotu darowizny	Taksa notarialna – kwota lub stawka procentowa
Do 3000 zł	100 zł
Powyżej 3000 zł do 10.000 zł	100 zł + 3% nadwyżki powyżej 3000 zł, np.: wartość darowanego przedmiotu wynosi 9000 zł – maksymalna opłata wyniesie 280 zł (100 zł + 3% od kwoty 6000 zł wynosi 180 zł – razem 280 zł)
Powyżej 10.000 zł do 30.000 zł	310 zł + 2% nadwyżki powyżej 10.000 zł
Powyżej 30.000 zł do 60.000 zł	710 zł + 1% nadwyżki powyżej 30.000 zł
Powyżej 60.000 zł do 1.000.000 zł	1010 zł + 0,4% nadwyżki powyżej 60.000 zł
Powyżej 1.000.000 zł do 2.000.000 zł	4770 zł + 0,2% nadwyżki powyżej 1.000.000 zł
Powyżej 2.000.000 zł	6.770 zł + 0,25% nadwyżki powyżej 2.000.000 zł, nie więcej jednak niż 10.000 zł, a w przypadku czynności dokonywanych w I grupie podatkowej, w rozumieniu ustawy o podatku od spadku i darowizn, nie więcej niż 7.500 zł

Podane stawki są stawkami maksymalnymi, co oznacza, iż notariusz nie może policzyć wyższej opłaty za sporządzenie aktu notarialnego od podanej w tabeli, ale zawsze opłata może być niższa. Trzeba jednak pamiętać, że do ogólnych kosztów sporządzenia aktu dochodzą jeszcze koszty odpisów i tutaj koszt będzie uzależniony od ilości stron aktu i liczby odpisów, o jakie poproszą strony umowy (darczyńca i obdarowany).

WAŻNE

Każda darowizna podlega obowiązkowi podatkowemu. Jednak ustawodawca przewidział ulgi podatkowe w zależności od stopnia pokrewieństwa między darczyńcą i obdarowanym. W ustawie przewidziano trzy grupy podatkowe – przynależność do jednej z tych grup decyduje o wysokości ulgi, z jakiej skorzystać może obdarowany.

Grupa	Stopień pokrewieństwa	Ulga podatkowa
0	Poszczególni członkowie grupy I wchodzi w skład tzw. „grupy 0”. Należą do niej: małżonek, zstępni (dzieci, wnuki, prawnuki), wstępni (rodzice, dziadkowie), rodzeństwo, ojczym, macocha.	Wymienione osoby są zwolnione z podatku od spadków i darowizn, nawet jeśli przedmiot darowizny przekracza kwotę wolną od podatku (9.637 zł) – muszą wtedy w ciągu 6 miesięcy zgłosić fakt dokonania darowizny do właściwego urzędu skarbowego.
I	Małżonek, zstępni (dzieci, wnuki, prawnuki), wstępni (rodzice, dziadkowie), pasierb, zięć, synowa, rodzeństwo, ojczym, macocha, teściowie.	Kwota wolna od podatku w I grupie podatkowej wynosi 9.637 zł.
II	Zstępni rodzeństwa (dzieci, wnuki, prawnuki), rodzeństwo rodziców, zstępni (dzieci, wnuki, prawnuki) i małżonkowie pasierbów (dzieci małżonka), małżonkowie rodzeństwa i rodzeństwo małżonków, małżonkowie rodzeństwa małżonków, małżonków innych zstępnych.	Kwota wolna od podatku w II grupie podatkowej wynosi 7.276 zł.
III	Inni.	Kwota wolna od podatku w III grupie podatkowej wynosi 4.902 zł.

Darowizna środków finansowych (niezależnie od waluty) musi zostać potwierdzona przelewem bankowym lub przekazem pocztowym. Przekazanie gotówki obdarowanemu bezpośrednio powoduje brak możliwości skorzystania z ulgi podatkowej od darowizny.

WAŻNE

Obdarowany, należący do grupy podatkowej „0”, aby skorzystać z ulgi podatkowej, **musi w terminie do 6 miesięcy** od dnia przekazania darowizny (sporządzenia umowy), złożyć w Urzędzie Skarbowym, właściwym ze względu na swoje miejsce zamieszkania, deklarację SD-Z2. Jeżeli tego nie zrobi, przekazana darowizna podlega opodatkowaniu, jak dla „I” grupy podatkowej (kwota wolna od podatku wynosi 9.637 zł).

WAŻNE

Darowizna stanowi wyłącznie odrębny majątek obdarowanego, co oznacza, że nie wchodzi do majątku wspólnego małżonków, np. jeżeli rodzice darują swojej córce samochód, to nawet jeżeli pozostaje ona w ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej, samochód stanowi jej wyłączną własność.

Często osoba, która chce przekazać w darowiźnie nieruchomość (np. mieszkanie, czy dom), obawia się, iż w przyszłości obdarowany może sprzedać nieruchomość, czy w inny sposób rozporządzić nią, pozbawiając darczyńcę lokum. Zabezpieczeniem przed taką ewentualnością jest ustanowienie ograniczonego prawa rzeczowego na nieruchomości, tzw. służebności osobistej.

WAŻNE

Po śmierci darczyńcy, jeżeli nie pozostawił on testamentu, następuje dziedziczenie ustawowe, co powoduje wliczenie do masy spadkowej wszystkich darowizn, jakich spadkodawca (darczyńca) udzielił za życia. Oznacza to, iż udział w spadku dla osoby, która otrzymała wcześniej darowiznę, jest mniejszy o wartość przekazanej wcześniej na rzecz tej osoby darowizny.

Przykład: Rodzice darowali córce mieszkanie, którego wartość wynosi 300.000 zł. Majątek jaki pozostawili po śmierci, czyli tzw. masa spadkowa lub scheda wynosi 200.000 zł. Uprawnionymi do dziedziczenia po zmarłych rodzicach jest dwoje dzieci – córka, która otrzymała mieszkanie o wartości 300.000 zł oraz syn zmarłych. Dziedziczą oni w równych częściach, po ½ udziału masy spadkowej, czyli po 100.000 zł. Ponieważ jednak córka otrzymała wcześniej od rodziców darowiznę, która przewyższa wartość udziału, syn dziedziczy całość schedy.

SŁUŻEBNOŚĆ OSOBISTA

Służebność osobista jest niczym innym jak zabezpieczeniem interesów darczyńcy, w zakresie np. możliwości zamieszkiwania w lokalu mieszkalnym, który zamierza przekazać w drodze darowizny.

Ustanowienie służebności osobistej na nieruchomości na rzecz darczyńcy, oznacza jego prawo do zwyczajnego korzystania z darowanej nieruchomości dla zaspokojenia własnych potrzeb, czyli swobodnego korzystania np. z mieszkania lub domu (można również zastrzec konkretne pomieszczenia, z których korzystać chce darczyńca w ramach służebności wraz z przypisanymi do tych pomieszczeń urządzeniami, jak np. pralka, lodówka), bez konieczności uiszczania czynszu. Co ważne, osoba, na rzecz której ustanawiana jest służebność, może „przyjąć na mieszkanie” małżonka oraz dzieci lub inne osoby, pozostające na jej utrzymaniu.

Służebność osobista, aby była skuteczna, wymaga ustanowienia jej w formie aktu notarialnego. Najczęściej, służebność osobista jest ustanawiana w jednej umowie, wraz z darowizną danej nieruchomości (domu, lokalu mieszkalnego). Niekiedy służebność osobista jest ustanawiana decyzją administracyjną lub orzeczeniem sądowym. Służebność osobista jest zawsze ujawniona w księdze wieczystej nieruchomości.

Służebność osobista jest związana z osobą darczyńcy. Oznacza to, iż właściciel nieruchomości może co prawda np. sprzedać nieruchomość, ale służebność przechodzi wraz z nieruchomością – zmienia się jedynie właściciel nieruchomości. Oczywiście, zawsze osoba, na rzecz której ustanowiono służebność osobistą może zrzec się swego prawa, ale oświadczenie takie, aby było skuteczne, musi zostać złożone przed notariuszem.

WAŻNE

Służebność osobista wygasa wraz ze śmiercią osoby, na rzecz której została ona ustanowiona.

Osoba, na rzecz której ustanawiana jest służebność osobista może umówić się z właścicielem nieruchomości (np. mieszkania), że po jej śmierci służebność będzie przysługiwała jej dzieciom, małżonkowi lub rodzicom, jednak musi to być wyraźnie wskazane w akcie notarialnym i ujawnione w księdze wieczystej nieruchomości.

WAŻNE

Służebność osobista jest niezbywalna, co oznacza, iż nie można jej sprzedać czy darować na rzecz innej osoby fizycznej.

WAŻNE

Osoba, na rzecz której ustanowiona jest służebność osobista, a także osoby, które korzystają z nią z tego prawa, nie mogą nadużywać swoich praw, np. permanentnie zakłócając spokój innych osób zamieszkujących w nieruchomości. Właściciel nieruchomości może wówczas zażądać zamiany służebności osobistej na rentę, wypłacaną osobie, na rzecz której ustanowiona była służebność osobista.

WAŻNE

Służebność osobista jest zupełnie czym innym, niż umowa dożywocia.

ODWOŁANIE DAROWIZNY

Zdarza się, iż darczyńca po przekazaniu przedmiotu darowizny, np. mieszkania, uznaje, iż obdarowany źle się w stosunku do niego zachowuje, nie wykonuje obowiązków, na które się wspólnie umówili, uważa, że obdarowany krzywdzi go. Darczyńca może zwrócić się do obdarowanego o zwrot przedmiotu darowizny i wskazać termin złożenia oświadczenia o odwołaniu darowizny przed notariuszem. Jeżeli obdarowany zgadza się na to, strony składają odpowiednie oświadczenia i następuje wydanie darczyńcy przedmiotu darowizny. Co jednak w sytuacji, gdy obdarowany nie wyraża zgody na odwołanie darowizny? Wówczas darczyńca ma możliwość zwrócić się do sądu o odwołanie darowizny z powodu „rażącej niewdzięczności obdarowanego”. Należy jednak pamiętać, iż nie może to być subiektywne odczucie darczyńcy, ale obiektywna ocena zachowania obdarowanego, w określonych okolicznościach związanych z sytuacją darczyńcy i obdarowanego. Oceny, czy zachodzą przesłanki do uznania „rażącej niewdzięczności” obdarowanego, dokonuje sąd, biorąc pod uwagę m.in. świadomość, rozmyślne niewywiązywanie się z podstawowych obowiązków. Nie można mówić o „rażącej niewdzięczności”, w sytuacji, gdy zachowanie obdarowanego nie wykracza poza zwykłe sytuacje konfliktowe między ludźmi.

WAŻNE

Nie można domagać się odwołania darowizny z powodu „rażącej niewdzięczności” obdarowanego, jeżeli minął rok od dnia, w którym darczyńca dowiedział się o okolicznościach uzasadniających uznanie zachowania obdarowanego za niewdzięczne.

Poza tym, darowiznę można odwołać również w sytuacji, gdy już po zawarciu umowy darowizny, ale jeszcze przed jej wykonaniem darczyńca znalazł się w takim położeniu, że wykonanie umowy wiązałoby się ze szkodą dla jego własnego utrzymania, bądź też ciężących na nim obowiązków alimentacyjnych (zapewnienie utrzymania niepełnoletnim dzieciom). Odwołanie to jednak jest możliwe tylko do wysokości uzasadnionych potrzeb darczyńcy, a więc nie zawsze w całości, tylko do takiej wysokości, jaka jest niezbędna darczyńcy dla utrzymania siebie i swojej rodziny w okolicznościach i w sytuacji, w jakiej znalazł się już po zawarciu umowy darowizny.

UMOWA DOŻYWCIA

Z tej formy zabezpieczenia spokojnej starości korzysta coraz więcej seniorów. Ta umowa gwarantuje im bowiem z jednej strony zabezpieczenie wszelkich niezbędnych potrzeb życiowych, z drugiej również możliwość dożywotniego zamieszkiwania w nieruchomości, będącej przedmiotem umowy.

Czym jest umowa dożywocia? Jej istotą jest przeniesienie prawa własności nieruchomości przez jej właściciela (Dożywotnika) na rzecz innej osoby (Nabywcy) w zamian za dożywotnie utrzymanie.

Dożywotnie utrzymanie obejmuje nie tylko ponoszenie wszelkich kosztów utrzymania nieruchomości, ale również zapewnienie wyżywienia, odzieży, środków higienicznych, lekarstw, sprawowanie opieki lub zapewnienie niezbędnej opieki oraz sprawienie pochówku w sposób zwyczajowo przyjęty. Ponieważ pojęcie dożywotniego utrzymania jest niejasne, strony umowy często decydują się na ustalenie określonej kwoty, którą Nabywca będzie wpłacać Dożywotnikowi (zbywcy nieruchomości) do końca jego życia, co ma stanowić niejako kompensatę obowiązków wynikających z umowy dożywocia.

WAŻNE

W umowie dożywocia trzeba bardzo precyzyjnie określić prawa i obowiązki Dożywotnika oraz Nabywcy, tak by w trakcie realizacji umowy uniknąć niepotrzebnych nieporozumień.

Jeżeli, zgodnie z postanowieniami umowy, Nabywca będzie zobowiązany do wpłaty comiesięcznych kwot pieniędzy na rzecz Dożywotnika, trzeba pamiętać o zapisaniu w treści umowy zgody Nabywcy na dobrowolne poddanie się egzekucji, jeżeli z jakichś powodów zaprzestanie wykonywania tego obowiązku. Wystarczy wówczas jeden dzień spóźnienia w zapłacie i Dożywotnik może wystąpić do sądu o nadanie aktowi notarialnemu przenoszącemu własność nieruchomości w zamian za dożywotnie utrzymanie, klauzuli wykonalności. Po uzyskaniu takiej klauzuli, Dożywotnik może wystąpić do komornika o wyegzekwowanie należnej mu sumy pieniędzy. Z jednej strony, Dożywotnik jest zabezpieczony przed koniecznością prowadzenia niekiedy wieloletniego procesu, z drugiej zaś strony, Nabywca ma świadomość konsekwencji, jakie wiążą się w opóźnieniach płatności na rzecz Dożywotnika – poza sumą należną Dożywotnikowi, dochodzą koszty postępowania egzekucyjnego.

Warto również zadbać o to, by w akcie notarialnym przenoszącym własność nieruchomości w zamian za dożywotnie utrzymanie, notariusz pamiętał o wpisie prawa dożywocia lub służebności osobistej, które następnie zostanie ujawnione w księdze wieczystej. Będzie to dodatkowym zabezpieczeniem interesów Dożywotnika.

Umowa dożywocia podlega jedynie opodatkowaniu podatkiem od czynności cywilnoprawnych, który obciąża Nabywcę nieruchomości i pobierany jest przez notariusza przy sporządzeniu aktu notarialnego.

WAŻNE

Kwota pieniędzy, jaką Dożywotnik będzie co miesiąc otrzymywał od Nabywcy nieruchomości, nie podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych. Dotyczy to również sytuacji, gdy Dożywotnik zbywa nieruchomość przed upływem 5 lat od jej nabycia. Oznacza to, iż np. jeżeli nabędziemy nieruchomość czy to w drodze nabycia prawa własności, spadku, czy w darowiźnie i następnie przeniesimy prawo własności do tej nieruchomości w umowie dożywocia, przed upływem 5 lat od jej nabycia, nie będziemy musieli zapłacić 19% podatku dochodowego.

WAŻNE

Inaczej, niż w przypadku umowy darowizny, spadkobiercy Dożywotnika nie będą mogli domagać się od Nabywcy prawa do zachowku.

TESTAMENT

Wszystkie omawiane dotychczas umowy i czynności obejmowały rozdysponowanie majątkiem osoby fizycznej za jej życia. W przypadku śmierci osoby zasadą jest dziedziczenie ustawowe, według wielkości udziałów należnych każdemu z członków rodziny uprawnionych do dziedziczenia. Jednak może być taka sytuacja, kiedy chcemy w szczególny sposób zabezpieczyć konkretne osoby, wskazując, w jaki sposób ma zostać rozdysponowany majątek po naszej śmierci. Taka czynność to nic innego, jak spisanie testamentu. Testamenty dzielą się na testamenty zwykłe i szczególne. Do testamentów zwykłych zaliczamy testamenty spisane przez spadkodawcę odręcznie, podpisane przez niego i opatrzone datą sporządzenia. Należy przy tym pamiętać, iż testament nie może zostać np. napisany na komputerze i następnie tylko podpisany przez spadkodawcę. Nie ma przy tym znaczenia materiał na jakim został testament spisany – najważniejszym jest spisanie go własnoręcznie przez spadkodawcę, podpisanie i wskazanie daty, w której został sporządzony.

WAŻNE

Testament musi zostać sporządzony jednostronnie, wyłącznie przez jedną osobę. Małżeństwo nie może sporządzić testamentu wspólnie – taki testament jest nieważny. Każdy z małżonków musi sporządzić testament osobno.

WAŻNE

Odręcznie spisany testament może zostać zdeponowany u notariusza, który po uzyskaniu zgody spadkodawcy wpisuje go do Notarialnego Rejestru Testamentów (funkcjonującego od 2011 roku). Nie ma przy tym znaczenia, czy notariusz brał udział w czynności sporządzenia testamentu, czy nie. Daje to pewność, że dokument nigdy nie zaginie, ani też nie zostanie zniszczony, np. przez osoby, które zostały w nim pominięte. Za życia spadkodawcy nikt, poza samym spadkodawcą, nie może zapoznać się z treścią samego dokumentu, natomiast po śmierci spadkodawcy, każdy, okazując akt zgonu spadkodawcy, może dowiedzieć się w dowolnej kancelarii notarialnej, czy zmarły sporządził testament oraz u którego notariusza testament jest przechowywany.

Pamiętać trzeba, iż taki testament jest najczęściej podważany przez osoby pominięte w ich treści, więc zdecydowanie lepszym,

bardziej bezpiecznym dla wykonania woli rozporządzenia majątkiem spadkodawcy po jego śmierci, jest testament notarialny.

Testament odręczny, nawet jeżeli został wpisany do Notarialnego Rejestru Testamentów, zawsze może zostać podważony z przyczyn formalnych (np. brak daty, czy dokument spisany na komputerze). Testament notarialny jest dokumentem urzędowym, w przeciwieństwie do testamentu spisanego odręcznie, który jest wyłącznie dokumentem prywatnym. Koszt sporządzenia testamentu, to około 250 zł, a z pewnością notariusz dopilnuje wszystkich formalności związanych z przygotowaniem dokumentu, niezbędnych dla zachowania jego ważności i uniemożliwiających podważenie jego treści.

WAŻNE

Zdarzają się sytuacje, w których spadkodawca sporządza testament, a następnie zmienia swoją wolę i sporządza kolejny testament, opatrzone datą późniejszą. Błędnie zakłada się, iż każdy kolejny testament powoduje, że poprzedni jest nieważny. Nawet jeżeli będzie istniało kilka testamentów, a ich treść da się połączyć, wszystkie są ważne. Dlatego, kiedy chcemy zmienić testament, spisując nowy, trzeba złożyć w nim oświadczenie, iż odwołuje się testament sporządzony wcześniej (należy wyraźnie wskazać, który testament się odwołuje).

WAŻNE

Pominięcie w testamencie osób, które są uprawnione do dziedziczenia ustawowego, nie oznacza ich wydziedziczenia. Spadkobiercy pominięci w testamencie zachowują prawo do zachowku, czyli określonej sumy pieniężnej wynikającej z należnej części ułamkowej udziału w spadku.

ZACHOWEK

Zachówek jest niejako zabezpieczeniem spadkobierców zmarłego przed niekorzystnym rozporządzeniem przez spadkodawcę majątkiem poprzez testament lub dokonane za życia darowizny. Co do zasady, wysokość należnego zachowku wynosi połowę wartości udziału spadkowego, który przypadąłby uprawnionemu przy dziedziczeniu ustawowym. Jeżeli natomiast uprawniony do zachowku jest trwale niezdolny do pracy albo jest małoletni, wówczas zachówek wynosi dwie trzecie wartości udziału spadkowego. Przy czym, aby określić wysokość należnego zachowku, w pierwszej kolejności należy obliczyć, jaki udział spadkowy należałby się uprawnionemu do zachowku zgodnie z przepisami ustawy.

WAŻNE

Osobie uprawnionej do zachowku nie przysługuje żądanie wydania określonej rzeczy, czy też przeniesienia jakichkolwiek praw majątkowych, które wchodzi w skład masy spadkowej. Osoba, której przysługuje prawo do zachowku może domagać się wyłącznie zapłaty na jej rzecz określonej kwoty pieniężnej stanowiącej ułamek wartości udziału spadkowego, jaki by jej przysługiwał przy dziedziczeniu ustawowym.

Osobami uprawnionymi do zachowku są wyłącznie zdolni do dziedziczenia wstępni, czyli rodzice zmarłego, zstępni spadkodawcy, czyli dzieci, wnuki i prawnuki oraz małżonek spadkodawcy, inne osoby, uprawnione do dziedziczenia ustawowego, jak np. rodzeństwo zmarłego.

Są jednak sytuacje, w których mimo iż osoba jest zdolna do dziedziczenia i pozostaje w grupie osób, którym zachówek przysługuje, nie będzie mogła wystąpić z roszczeniem o wypłatę zachowku:

- kiedy została wydziedziczona w testamencie;
- kiedy została orzeczeniem sądowym uznana za niegodnego dziedziczenia;
- kiedy odrzuciła spadek (złożyła oświadczenie, iż nie przyjmuje spadku po zmarłym);
- kiedy zawarła za życia spadkodawcy umowę ze spadkodawcą, iż zrzeka się dziedziczenia;
- kiedy z roszczeniem występuje małżonek spadkodawcy, przeciwko któremu spadkodawca wystąpił przed śmiercią o orzeczenie rozwodu lub separacji z wyłącznej winy tego małżonka,

a żądanie było uzasadnione;

- kiedy małżonek, jeszcze przed śmiercią spadkodawcy, pozostawał z nim w separacji.

W niektórych przypadkach, mimo iż osobom uprawnionym do zachowku nie przysługuje on z racji przesłanek, o których mowa powyżej, prawo do zachowku przechodzi na jego zstępnych, czyli dzieci, wnuki. Dotyczy to tylko sytuacji, w których osoba uprawniona do zachowku:

- została wydziedziczona w testamencie;
- została orzeczeniem sądowym uznana za niegodnego dziedziczenia;
- odrzuciła spadek (złożyła oświadczenie, iż nie przyjmuje spadku po zmarłym);
- zawarła za życia spadkodawcy, umowę ze spadkodawcą, iż zrzeka się dziedziczenia, ale w umowie wskazano, iż zrzeczenie się nie obejmuje jej zstępnych, czyli dzieci, wnuków, prawnuków.

WYDZIEDZICZENIE

Powszechnie pojęcie „wydziedziczenie” używane jest jako pozbawienie możliwości dziedziczenia masy spadkowej po zmarłym przez osoby, które na mocy ustawy są uprawnione do dziedziczenia. Jednak w polskim prawie pojęcie wydziedziczenia obejmuje jedynie pozbawienie prawa do ubiegania się o zachówek. Wydziedziczenia spadkobierca może dokonać wyłącznie w testamencie, poprzez złożenie odpowiedniego oświadczenia, jeżeli osoba, którą wydziedzicza:

- Uporczywie, wbrew woli spadkodawcy, postępuje sprzecznie z zasadami współżycia społecznego.

Dotyczy to takich zachowań wydziedziczonego, jak uzależnienie do alkoholu, narkotyków, hazard, czy działalność przestępcza, a także uchylanie się od pracy zarobkowej. Ważne jest przy tym, aby zachowanie to miało charakter długotrwały i wielokrotny lub ciągły. Bardzo ważnym jest, aby spadkodawca w oświadczeniu o wydziedziczeniu potępił naganne zachowanie osoby, którą wydziedzicza.

- Dopuszcza się umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu albo wolności spadkodawcy, bądź też rażącej obrazy jego czci lub najbliższych mu osób.

Popełnienie przestępstwa powinno być stwierdzone prawomocnym wyrokiem sądu, natomiast nie dotyczy to obrazy czci. Co ważne, każda z tych sytuacji musi zaistnieć przed złożeniem przez spadkodawcę oświadczenia o wydziedziczeniu.

- Uporczywie niedopełnia względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych.

Taka sytuacja musi mieć charakter trwały i ciągły. Dotyczy to nie tylko obowiązków alimentacyjnych względem spadkodawcy, ale również zapewnienia mu opieki, pomocy w trakcie choroby lub ze względu na niesamodzielność. Przesłanką będzie również zerwanie kontaktów ze spadkodawcą, zerwanie więzi.

PODZIĘKOWANIA

Realizatorzy projektu składają podziękowania dla wszystkich, którzy przyczynili się do powstania niniejszej publikacji, w szczególności uczestników projektu „**Nasza Solidarność**”, w ramach Programu Rządowego na Rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020.

Fundacja Idee Społeczne Fidees

Jesteśmy grupą osób od lat działających w obszarze polityki społecznej. Nasza praca jest ukierunkowana na wspieranie działań na rzecz osób niesamodzielnych poprzez realizację projektów, których beneficjentami są m.in. osoby w wieku senioralnym. Ponadto oferujemy również wsparcie dla samorządów i podmiotów sektora ekonomii społecznej, w zakresie podejmowania działań na rzecz osób niesamodzielnych.

Co nas wyróżnia?

Kompleksowość wsparcia! Najpierw diagnozujemy problem, później znajdujemy rozwiązanie i szukamy źródeł finansowania. Kiedy zdobędziemy środki na realizację projektu, zarządzamy nim i rozliczamy z SUKCESEM!

Chcesz dowiedzieć się więcej?

Napisz do nas fidees@fidees.org

Jeżeli uważasz, że nasze działania są wartościowe – wesprzyj nas darowizną:

nr konta bankowego: 96 2490 0005 0000 4520 4904 7796

W pewnym wieku wszyscy zaczynamy się zastanawiać, co stanie się z całym naszym dorobkiem po naszej śmierci. Czy możemy zdecydować o tym sami? A jeżeli jesteśmy samotni? Te i inne pytania zadawali naszym prawnikom seniorzy, którzy uczestniczyli w projekcie „Nasza Solidarność”, w ramach Programu Rządowego na Rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020. Nasz poradnik przybliży tematykę darowizny, umowy dożywocia, zapisów na wypadek śmierci (testament) oraz zachowku, w tym kwestie podatkowe, opłaty i inne obowiązki publiczno-prawne.

ASOS 2014-2020

Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej
Osób Starszych na lata 2014-2020